

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 798/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen päästökauppakompensaatiohankkeiden todentamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Saara-Sofia Sirénin /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 798/2020 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä edistääkseen päästökompensaatiomarkkinoiden syntymistä ja tarjottavien hankkeiden luotettavuutta ja verifiointia ja

aikooko hallitus luoda kansallisen todentamisjärjestelmän Suomessa toteuttaville päästökompensaatiohankkeille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hiilidioksidipäästöjen vapaaehtoiisiin kompensaatioihin liittyvä toiminta on kasvanut Suomessa ja maailmalla viime vuosina. Vapaaehtoisia kompensaatioita käyttävät niin hiilineutraaliutta tavoittelevat kuluttajat, yritykset kuin julkisyhteisöt. Suurin osa kompensointihankkeista on sijainnut kehitysmaissa, joista suomalaisetkin toimijat ovat hankkineet päästövähennysyksiköitä. Kiinnostus kotimaisiin kompensaatiomenetelmiin on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina markkinan laajetessa sekä noustessa suuremman yleisön tietoisuuteen. Kompensointipalveluja tarjoavia toimijoita onkin Suomessakin jo useita ja palvelukonsepteja on monenlaisia.

Yleisesti vapaaehtoisella päästökompensaatioilla tarkoitetaan tilannetta, jossa jokin toimija korvaa aiheuttamansa päästöt hankkimalla vastaavan määrän kasvihuonekaasujen päästövähennysyksiköitä. Päästövähennysyksiköllä tarkoitetaan yhden hiilidioksidiekvivalenttitonnin (1 t CO₂-ekv.) suuruista päästövähennystä. Vapaaehtoisilla markkinoilla vaihdetaan sellaisista hankkeista syntyneitä päästövähennysyksiköitä, jotka eivät liity lain velvoittamiin markkinoihin. Ilmastonmuutoksen hillintätoimien hierarkiassa toimijoiden tulisi aina ensiksi välttää päästöjä kokonaan, sitten pyrkiä vähentämään päästöjä mahdollisimman paljon ja viimeisenä keinona käyttää kompensaatioita jäljelle jääneiden päästöjen hyvittämiseen.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 798/2020 vp

Sisäministeriössä on ollut meneillään päästökompensaatioihin liittyvä taustaselvitys, jossa on selvitetty mahdollisia rahankeräyslain muutoksia sekä niiden vaikutuksia. Hankkeessa kuultiin laajasti sidosryhmiä sekä työpajoissa että haastatteluissa. Hankkeen tulosten pohjalta sisäministeriö on laatinut ja lähettänyt 6.11. lausunnoille hallituksen esitysluonnoksen rahankeräyslain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rajattaisiin rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle ja siten jatkossa vapaaehtoinen päästökompensaatiotoiminta ei edellyttäisi rahankeräyslupaa.

On kuitenkin ajankohtaista tarkastella julkisen vallan roolia laajemminkin vapaaehtoisissa päästökompensaatioissa sekä selvittää tarvetta niitä koskevalle sääntelylle. Vapaaehtoisia päästökompensaatioita ostetaan ilmastotoimien vauhdittamiseksi ja siksi on varmistettava, että kompensaationa myydään vain palveluja ja hankkeita, jotka myös aidosti tuottavat ilmastohyötyjä.

Päästökompensaatioihin liittyvän tutkimuksen mukaan päästökompensaatioiden tulisi olla ainakin: 1) todellisia 2) lisäisiä 3) laskettavia 4) pysyviä 5) todennettuja. Todellisella tarkoitetaan, että kaikkien päästövähennysten tapahtuminen on todistettava. Lisäisyydellä tarkoitetaan, että projektista aiheutuvat päästövähennykset ovat ylimääräisiä eli päästövähennyksiä ei syntyisi ilman projektia. Ollakseen lisäisiä hankkeiden tuottamien päästövähennysten on mentävä voimassa olevaa sääntelyä pidemmälle. Lisäisyys ei toteudu, jos hankkeella toimeenpannaan oikeudellisia velvoitteita tai jos hanke olisi taloudellisesti kannattava ilman päästövähennyksen myymisestä saatavaa taloudellista hyötyä. Laskettavalla tarkoitetaan, että kaikissa vapaaehtoisiksi hiilidioksidisyksiköiksi esitetyissä päästövähennyksissä on käytettävä tunnustettuja menetelmiä. Pysyvyydellä tarkoitetaan, että hiilidioksidisyksiköt edustavat pysyviä päästövähennyksiä eivätkä ne katoa ajan kuluessa. Todennettavuudella tarkoitetaan, että päästövähennysyksiköt ovat puolueettoman kolmannen osapuolen todentamia.

Valtioneuvoston tavoitteena on mahdollistaa vapaaehtoinen päästöjen kompensoiminen ja laadukkaiden, ilmastoa hyödyttävien kompensaatiopalvelujen tarjonta Suomessa. Myytyjen kompensaatioiden luotettavuus on kuitenkin tärkeää niin ilmastotyön kuin kuluttajansuojan kannalta. Jo tällä hetkellä kuluttajansuojalainsäädännössä lähtökohtana on, että esitetyt tosiasia- ja ympäristövaihteet tulee olla perusteltuja ja todistettavissa. Mainonta ei saa olla totuudenvastaista tai harhauttavaa eikä markkinoinnissa ei saa jättää olennaisia tietoja antamatta. Kuluttajansuojalainsäädäntö ei kuitenkaan yksin välttämättä riitä kompensaatioiden laadun takaamiseen.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt selvityksiä vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntelyn nykytilasta ja tarpeista jatkossa. Ympäristöministeriö rahoittaa Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) meneillään olevaa hanketta (Kompensaatiot ilmastomuutoksen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 798/2020 vp

hillinnän keinona Suomessa– nyt ja tulevaisuudessa), jonka tavoitteena on luoda kokonaisnäkemys päästökompensaatioiden käytön nykytilanteesta ja niihin asetettavista odotuksista eri toimijoiden (valtiot, alueet, kunnat, yritykset, kuluttajat) ilmastonmuutoksen hillintätyössä sekä päästövähennysyksiköiden hyväksyttävyydestä. Hanke päättyy tammikuussa 2021.

Toisessa ympäristöministeriön valmistelemissa ja rahoittamassa hankkeessa on tarkoituksena selvittää tarkemmin, minkälaista sääntelytarvetta vapaaehtoisin päästökompensaatiopalveluihin kohdistuu. Keskeiset kysymykset liittyvät ilmastovaikutusten varmistamiseen eli esimerkiksi kompensatiohankkeiden lisäisyyteen, todennettavuuteen ja pysyvyyteen. Molemmista ympäristöministeriön hankkeissa tullaan ottamaan huomioon keskeisten sidosryhmien näkemykset ja pyritään löytämään niin ilmastovaikutusten kuin markkinoiden toiminnan kannalta paras ratkaisu.

On selvää, että mahdollisen uuden sääntelyn ja todentamisjärjestelmien luomisessa syntyisi myös aina transaktiokustannuksia ja hallinnollista taakkaa markkinoiden toimijoille. Transaktiokustannukset voivat liittyvät mm. toimeenpanoon, valvontaan, mittaukseen ja yksiköiden määrittämiseen. Transaktiokustannukset vähentävät lähtökohtaisesti markkinoiden tehokkuutta, siten vaihdannan määrää. Toisaalta sääntely vahvistaa luottamusta päästökompensaatioihin ja auttaa takaamaan niiden ilmastohyödyn, mikä on omiaan edistämään markkinoita. On siis tärkeää selvittää parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuen sääntelyä, jolla voitaisiin sekä saavuttaa korkea päästökompensaatiomarkkinoiden luotettavuus ja ilmastovaikutus että huomioida transaktiokustannusten taso.

Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamana on myös käynnissä esiselvitys maankäyttösektorin hiilikompensaatiohankkeista. Esiselvityksessä kartoitetaan mm. millaisia Suomen maankäyttösektorilla käynnistyneet hiilikompensaatiohankkeet ovat olleet. Selvityksessä käydään läpi hankkeiden toimintaa koskevia periaatteita ja vaikutuksia sekä muun muassa sitä, miten hiilinielun tai -varastojen lisäykset on hankkeissa mitattu, raportoitu ja todennettu.

Helsingissä 17.11.2020

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen